Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

Безпека в DEVOPS

Шифр та назва спеціальності
125 – Кібербезпека та захист інформації

Інститут
ННІ комп`ютерних наук та інформаційних технологій

Освітня програма
Кібербезпека

Кафедра
Кібербезпеки (328)

Рівень освіти
Бакалавр

Тип дисципліни
Профільна підготовка, Вибіркова

Семестр
5

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

КОРОЛЬОВ Роман Володимирович

korolevrv01@ukr.net
Кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри кібербезпеки НТУ «ХПІ».

Кількість наукових публікацій: понад 80, з них патентів на корисну модель 12, 1 колективна монографія, 2 навчальних посібника, 65 статті у закордонних виданнях та фахових виданнях України, з них 5 у наукометричній базі Scopus. Провідний лектор з дисциплін: «Бездротова та мобільна безпека», «Основи стеганографії», «Бізнес інтелліджене» , «Фізичні основи технічних засобів розвідки» у студентів бакалавріата та магістратури.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

ТКАЧОВ Андрій Михайлович

andrii.tkachov@khpi.edu.ua
Кандидат технічних наук, старший науковий співробітник кафедри кібербезпеки НТУ «ХПІ».

Кількість наукових публікацій: більше 60 публікацій, 25 статей у закордонних виданнях та фахових виданнях України, 6 патентів на корисну модель, гарант освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Провідний лектор з дисциплін: «Мережне програмування», «Розробка та аналіз алгоритмів», «Технології програмування» , «Інструментальні засоби програмування», «Веб безпека», «Основи технічного захисту інформації», у студентів бакалавріата та магістратури.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна " Безпека в DEVOPS" є вибірковою навчальною дисципліною. Дисципліна «Безпека в DEVOPS» присвячена вивченню методології DevSecOps на практичних прикладах та спрямовує навчання студентів на розуміння й застосування кращих підходів до забезпечення безпеки життєвого циклу програмного продукту (у більшості розглядаються веб-застосунки та ресурси хмарних обчислень).

Мета та цілі дисципліни

Формування системи теоретичних знань і набуття практичних умінь і навичок щодо забезпечення безпеки на протязі життєвого циклу існування веб-рішень, що виконуються на боці серверу; оволодіння навичками застосування сучасного програмного забезпечення щодо рішень завдань DevOps і набуття компетенцій з використання інформаційно-комунікаційних технологій, сучасних методів і моделей інформаційної та кібербезпеки.

Формат занять

Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

КЗ–2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
КЗ–5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.
КФ 2. Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій, сучасних методів і моделей інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.
КФ 5. Здатність забезпечувати захист інформації, що обробляється в інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах з метою реалізації встановленої політики інформаційної та/або кібербезпеки.
КФ 8. Здатність здійснювати процедури управління інцидентами, проводити розслідування, надавати їм оцінку.
КФ 10. Здатність застосовувати методи та засоби криптографічного та технічного захисту інформації на об’єктах інформаційної діяльності.
КФ 12. Здатність аналізувати, виявляти та оцінювати можливі загрози, уразливості та дестабілізуючі чинники інформаційному простору та інформаційним ресурсам згідно з встановленою політикою інформаційної та/або кібербезпеки.

Результати навчання

РН–1. Застосовувати знання державної та іноземних мов з метою забезпечення ефективності професійної комунікації;
РН–2. організовувати власну професійну діяльність, обирати оптимальні методи та способи розв’язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності, оцінювати їхню ефективність;
РН–3. Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для ефективного рішення спеціалізованих задач професійної діяльності.
РН–4. Аналізувати, аргументувати, приймати рішення при розв’язанні складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності, які характеризуються комплексністю та неповною визначеністю умов, відповідати за прийняті рішення.
РН–5. Адаптуватися в умовах частої зміни технологій професійної діяльності, прогнозувати кінцевий результат.
РН–6. Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності.
РН–7. Діяти на основі законодавчої та нормативно-правової бази України та вимог відповідних стандартів, у тому числі міжнародних в галузі інформаційної та /або кібербезпеки.
РН–8. Готувати пропозиції до нормативних актів щодо забезпечення інформаційної та /або кібербезпеки.

РН–9. Впроваджувати процеси, що базуються на національних та міжнародних стандартах, виявлення, ідентифікації, аналізу та реагування на інциденти інформаційної та/або кібербезпеки.
РН–10. Виконувати аналіз та декомпозицію інформаційно-телекомунікаційних систем.
РН–11. Виконувати аналіз зв'язків між інформаційними процесами на віддалених обчислювальних системах.
РН–12. Розробляти моделі загроз та порушника.
РН–13. Аналізувати проекти інформаційно-телекомунікаційних систем базуючись на стандартизованих технологіях та протоколах передачі даних.
РН–14. Вирішувати завдання захисту програм та інформації, що обробляється в інформаційно-телекомунікаційних системах програмно-апаратними засобами та давати оцінку результативності якості прийнятих рішень.
РН–15. Використовувати сучасне програмно-апаратне забезпечення інформаційно-комунікаційних технологій.
РН–16. Реалізовувати комплексні системи захисту інформації в автоматизованих системах (АС) організації (підприємства) відповідно до вимог нормативно-правових документів.
РН–17. Забезпечувати процеси захисту та функціонування інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) систем на основі практик, навичок та знань, щодо структурних (структурно-логічних) схем, топології мережі, сучасних архітектур та моделей захисту електронних інформаційних ресурсів з відображенням взаємозв'язків та інформаційних потоків, процесів для внутрішніх і віддалених компонент.
РН–18. Використовувати програмні та програмно-апаратні комплекси захисту інформаційних ресурсів.
РН–19. Застосовувати теорії та методи захисту для забезпечення безпеки інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах.
РН–20. Забезпечувати функціонування спеціального програмного забезпечення, щодо захисту інформації від руйнуючих програмних впливів, руйнуючих кодів в інформаційно-телекомунікаційних системах.
РН–21. Вирішувати задачі забезпечення та супроводу (в.т. числі: огляд, тестування, підзвітність) системи управління доступом згідно встановленої політики безпеки в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах.
РН–22. Вирішувати задачі управління процедурами ідентифікації, автентифікації, авторизації процесів і користувачів в інформаційно-телекомунікаційних системах згідно встановленої політики інформаційної і\або кібербезпеки.
РН–23. Реалізовувати заходи з протидії отриманню несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів і процесів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах.
РН–24. Вирішувати задачі управління доступом до інформаційних ресурсів та процесів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах на основі моделей управління доступом (мандатних, дискреційних, рольових).
РН–25. Забезпечувати введення підзвітності системи управління доступом до електронних інформаційних ресурсів і процесів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах з використанням журналів реєстрації подій, їх аналізу та встановлених процедур захисту.
РН–26. Впроваджувати заходи та забезпечувати реалізацію процесів попередження отриманню несанкціонованого доступу і захисту інформаційних, інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) систем на основі еталонної моделі взаємодії відкритих систем.
РН–27. Вирішувати задачі захисту потоків даних в інформаційних, інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах.
РН–28. Аналізувати та проводити оцінку ефективності та рівня захищеності ресурсів різних класів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах в ході проведення випробувань згідно встановленої політики інформаційної та\або кібербезпеки.
РН–29. Здійснювати оцінювання можливості реалізації потенційних загроз інформації, що обробляється в інформаційно-телекомунікаційних системах та ефективності використання комплексів засобів захисту в умовах реалізації загроз різних класів.
РН–30. Здійснювати оцінювання можливості несанкціонованого доступу до елементів інформаційно-телекомунікаційних систем.

РН–31. Застосовувати теорії та методи захисту для забезпечення безпеки елементів інформаційно-телекомунікаційних систем.
РН–32. Вирішувати задачі управління процесами відновлення штатного функціонування інформаційно-телекомунікаційних систем з використанням процедур резервування згідно встановленої політики безпеки.
РН–33. Вирішувати задачі забезпечення безперервності бізнес процесів організації на основі теорії ризиків.
РН–34. Приймати участь у розробці та впровадженні стратегії інформаційної безпеки та/або кібербезпеки відповідно до цілей і завдань організації.
РН–35. Вирішувати задачі забезпечення та супроводу комплексних систем захисту інформації, а також протидії несанкціонованому доступу до інформаційних ресурсів і процесів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах згідно встановленої політики інформаційної і\або кібербезпеки.
РН–36. Виявляти небезпечні сигнали технічних засобів.
РН–37. Вимірювати параметри небезпечних та завадових сигналів під час інструментального контролю процесів захисту інформації та визначати ефективність захисту інформації від витоку технічними каналами відповідно до вимог нормативних документів системи технічного захисту інформації.
РН–38. Інтерпретувати результати проведення спеціальних вимірювань з використанням технічних засобів, контролю характеристик інформаційно-телекомунікаційних систем відповідно до вимог нормативних документів системи технічного захисту інформації.
РН–39. Проводити атестацію (спираючись на облік та обстеження) режимних територій (зон), приміщень тощо в умовах додержання режиму секретності із фіксуванням результатів у відповідних документах.
РН–40. Інтерпретувати результати проведення спеціальних вимірювань з використанням технічних засобів, контролю характеристик ІТС відповідно до вимог нормативних документів системи технічного захисту інформації.
РН–41. Забезпечувати неперервність процесу ведення журналів реєстрації подій та інцидентів на основі автоматизованих процедур.
РН–42. Впроваджувати процеси виявлення, ідентифікації, аналізу та реагування на інциденти інформаційної і/або кібербезпеки.
РН–43. Застосовувати національні та міжнародні регулюючі акти в сфері інформаційної безпеки та/ або кібербезпеки для розслідування інцидентів.
РН–44. Вирішувати задачі забезпечення безперервності бізнес-процесів організації на основі теорії ризиків та встановленої системи управління інформаційною безпекою, згідно з вітчизняними та міжнародними вимогами та стандартами.
РН–45. Застосовувати ріні класи політик інформаційної безпеки та/ або кібербезпеки, що базуються на ризик-орієнтованому контролі доступу до інформаційних активів.
РН–46. Здійснювати аналіз та мінімізацію ризиків обробки інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах.
РН–47. Вирішувати задачі захисту інформації, що обробляється в інформаційно-телекомунікаційних системах з використанням сучасних методів та засобів криптографічного захисту інформації.
РН–48. Виконувати впровадження та підтримку систем виявлення вторгнень та використовувати компоненти криптографічного захисту для забезпечення необхідного рівня захищеності інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах.
РН–49. Забезпечувати належне функціонування системи моніторингу інформаційних ресурсів і процесів в інформаційно-телекомунікаційних системах.
РН–50. Забезпечувати функціонування програмних та програмно-апаратних комплексів виявлення вторгнень різних рівнів та класів (статистичних, сигнатурних, статистично-сигнатурних).
РН–51. Підтримувати працездатність та забезпечувати конфігурування систем виявлення вторгнень в інформаційно-телекомунікаційних системах.
РН–52. Використовувати інструментарій для моніторингу процесів в інформаційно-телекомунікаційних системах.
РН–53. Вирішувати задачі аналізу програмного коду на наявність можливих загроз.

РН–54. Усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 24 год., лабораторні роботи – 12 год., самостійна робота – 84 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Основи програмування, Розробка та аналіз алгоритмів, Фізичні основи технічних засобів розвідки, Інформаційна безпека держави, Математичні основи криптології, Введення в мережі, Технології програмування, Основи побудови та захисту мікропроцесорних систем, Менеджмент інформаційної безпеки, Основи математичного моделювання систем безпеки, Основи криптографічного захисту, Безпека в інформаційно-комунікаційних системах, Комплексні системи захисту інформації, Безпека інтернет-речей.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

В ході викладання дисципліни викладачем застосовуються пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) та репродуктивний методи навчання. В якості методів викладання, які направлені на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, застосовуються презентації, бесіди, індивідуальні групові проєкти, майстер-класи.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Особливості сучасних мов програмування та розробки веб-орієнтованих застосунків.
Особливості розробки веб-застосунків. Налагодження середовища розробки. Відмінності платформ Windows, Linux та MacOS у якості середовища розробника. Поняття гнучкого (Agile) управління розробкою програмних продуктів.
Тема 2. Розгортання операційної системи Linux та Windows у якості платформи веб-сервера.
Застосування скриптів для автоматизації процесів розгортання програмного забезпечення. Знайомство з технологіями Chef, Puppet та Ansible. Особливості забезпечення безпеки рівня операційної системи та веб-серверу.
Тема 3. Особливості технологій серверної віртуалізації.
Визначення гіпервізору та контейнерної віртуалізації. Особливості роботи із системами управління віртуальними машинами. Особливості забезпечення безпеки рівня віртуальної машини.
Тема 4. Технології хмарних обчислень (Cloud Computing).
Засоби автоматизації DevOps у хмарних середовищах на прикладах: Amazon AWS, Microsoft Azure та рішень Red Hat OpenShift. Особливості забезпечення безпеки рівня хмарного середовища.
Тема 5. Основи застосування системи контролю версій Git.
Особливості застосування систем контролю версій. Огляд технологій: GitHub, Bitbucket та GitLab. Місце Git у процесах DevSecOps.
Тема 6. Особливості застосування інструменту для безперервної інтеграції Jenkins.
Основи розгортання системи CI/CD. Аналоги, як сервіси хмарних обчислень. Розроблення сучасного веб-застосунку у разі залучення технології CI/CD. Значність забезпечення безпеки рівня систем CI/CD.
Тема 7. Основи технологій захисту веб-орієнтованих систем.
Особливості захисту програмних рішень. Технології Kali-Linux в завданнях тестування на вразливість, як на рівні операційної системи, так й хмарного середовища.
Тема 8. Основи розробки сучасних веб-застосувань у сенсі залучення засобів DevSecOps.
Основи розробки SPA (Single-Page Application); застосування архітектури REST (Representational State Transfer); втілення концепції мікросервісів у сенсі залучення засобів DevSecOps. Перспективи розвитку веб-технологій та рішення завдань побудови архітектури веб-орієнтованих систем у разі неперервного циклу залучення методики DevSecOps.

Теми практичних занять

Практичні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Теми лабораторних робіт

Тема 1. Особливості сучасних мов програмування та розробки веб-орієнтованих застосунків.
Тема 2. Розгортання операційної системи Linux та Windows у якості платформи веб-сервера.
Тема 3. Особливості технологій серверної віртуалізації.
Тема 4. Технології хмарних обчислень (Cloud Computing).
Тема 5. Основи застосування системи контролю версій Git.
Тема 6. Особливості застосування інструменту для безперервної інтеграції Jenkins.
Тема 7. Основи технологій захисту веб-орієнтованих систем.
Тема 8. Основи розробки сучасних веб-застосувань у сенсі залучення засобів DevSecOps.

Самостійна робота

Самостійна робота студента є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Під час самостійної роботи студенти вивчають лекційний матеріал, готуються до лабораторних робіт, контрольних робіт, заліків та іспитів. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Неформальна освіта

В рамках неформальної освіти згідно відповідного Положення (http://surl.li/pxssv), освітня компонента або її окремі теми можуть бути враховано у разі самостійного проходження професійних курсів/тренінгів, отримання громадянської освіти, онлайн освіти, професійного стажування тощо.
Зокрема, окремі теми даної компоненти можуть бути враховано у разі успішного завершення таких курсів CISCO:
DevNet
https://www.netacad.com/catalogs/learn?category=course.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. DevOps Revealed 3rd edition. International DevOps Certification Academy.- 94 p. [Electronic resource]. –Access mode https://www.devops-certification.org/.
2. Розробка безпечних хмарних додатків [Електронний ресурс] / Роби Сен. IBM developerWorks, 2016. – Режим доступу : http://www.ibm.com/ developerworks/ru/library/cl-develop-secure-cloud-aware-applications/index.html.
3. Хмарні стандарти: сумісність додатків у хмарі [Електронний ресурс] / Кэйн Скарлетт. IBM developerWorks, 2016. – Режим доступу : http://www.ibm.com/ developerworks/ ru/library /cl-tools-to-ensure-cloud-application-interoperability/index.html.
4. Create REST applications with the Slim micro-framework [Electronic resource] / Vikram Vaswani. IBM developerWorks, 2012. – Access mode : http://www.ibm.com/developerworks/library/x-slim-rest/.
5. Get started with Azure [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://azure.microsoft.com/en-us/get-started/#explore-azure.
6. Web Application Security [Electronic resource]. – Access mode: https://www.nginx.com/resources/library/web-application-security/?utm_medium=cpc&utm_source=google&utm_campaign=emea_ne-nx_sec&utm_content=eb-textad-kywd&_bt=499136631724&_bk=devsecops&_bm=p&_bn=g&_bg=123463179768&gclid=Cj0KCQiA3rKQBhCNARIsACUEW_a0bLksBM_gH0gLf8pP0gP2z-iwk46QLUjUMDkDtq3NLHBwvANtnZYaAiEYEALw_wcB#download.
7. Tutorials Library [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.tutorialspoint.com/index.htm.

Додаткова література

1. Oracle Linux [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.oracle.com/linux/.
2. NIST Roadmap for Improving Critical Infrastructure Cybersecurity V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nist.gov/system/files/documents/2019/04/25/csf-roadmap-1.1-final-042519.pdf.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:
•лабораторні роботи: 40% семестрової оцінки;
•самостійна робота: 10% семестрової оцінки;
•контрольна робота: 10% семестрової оцінки;
•залік: 40% семестрової оцінки

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено	28.08.2024		Завідувач кафедри Сергій ЄВСЕЄВ
	28.08.2024		Гарант ОП Сергій ЄВСЕЄВ